

เทศน์เช้า วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๓

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ทำบุญกุศลนะ เราทำบุญกุศลแล้วฟังธรรม ทำบุญกุศลเรามีเจตนา เพราะเป็นพื้นฐาน เป็นจริยธรรม เป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธ.. ชาวพุทธ เห็นไหม ตื่นเช้าขึ้นมาให้หุงข้าวใส่บาตร ตักข้าวปากหม้อใส่บาตร แล้วเราก็ตานข้าว

สิ่งที่เราให้ผู้ทรงศีล นี่เป็นวัฒนธรรมประเพณีของเรา แต่พอเวลาฟังธรรม เห็นไหม นี่วัฒนธรรมประเพณีเราทำ ทำงานเป็นความเคยชิน เวลาเราเคยสวดมนต์สวดพรก่อนนอน ถ้าเราไม่สวดมันเหมือนขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปอยู่ ทำบุญกุศลก็เหมือนกัน ถ้าเราทำงานเป็นความเคยชิน คนถ้าไม่เคยทำ พอเวลาทำก็เก้อๆ เงินๆ แต่พอเวลาทำบุญขึ้นไปแล้วเราก็บอกว่า สิ่งที่เราจะทำบุญ เราจะเอาอะไรทำ

ปัจจัยเครื่องอาศัยเราก็กะเสือกกระสนของเราพอสมควร เรากะเสือกกระสนนะ มีมากทำมาก ไม่มีเลยเราอนุโมทนา จิตใจของเราฝกไฟ เราฝกไฟอยู่กับการทำบุญกุศล เราไม่มีเงินเลย เห็นเขาทำบุญเราอนุโมทนาไปกับเขามันก็ได้บุญแล้วนะ เรา รู้จักคัด รู้จักเลือก เรามีเราก็อำ ไม่มีเราก็อำด้วยหัวใจใจ เห็นเขาทำนั่นนะเราอนุโมทนาไปกับเขา เพราะว่าของสิ่งนี้มีมันมีขึ้นๆ ลงๆ มันไม่มีสิ่งใดคงที่หรอก คนเรามันก็ลุ่มๆ ดอนๆ

การเกิด เห็นไหม เวลาการเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์ สิ่งที่เกิดเป็นมนุษย์นี้เกิดได้แสนยาก แต่ถ้าเป็นมนุษย์แสนยาก ทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์แล้ว ทำไมคนเกิดแล้วเกิดเล่า คนจะสิ้นโลกอยู่แล้ว ว่ามนุษย์นี้เกิดแสนยากได้อย่างไร นี่สิ่งที่มนุษย์เกิดแสนยากเพราะอะไร เพราะว่าสัตว์เดรัจฉานในอเวจีนี้ ผลของวิภูฏะ ในอบายภูมิที่เกิดมหาสาลเลย จิตนี้เกิดตลอดเวลา จิตนี้เกิดตลอด จิตนี้ไม่มีเว้นวรรค

นี่พอมารเกิดเป็นมนุษย์เพราะมีมนุษย์สมบัติ เราถึงได้เกิดเป็นมนุษย์ เราเกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์ แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม เราทำบุญตามประเพณีวัฒนธรรม แต่เราฟังธรรมขึ้นมาเนี่ยมันสะท้อนหัวใจของเราเนาะ ถ้ามัน

สะท้อนหัวใจของเรา ทางการแพทย์เวลาเขาให้ยา เขาจะบอกว่ามีปฏิกิริยาการรักษาใหม่ ถ้ามีปฏิกิริยาการรักษานะคนนั้นจะมีโอกาส

นี่ก็เหมือนกัน เวลาทำบุญกุศล เห็นไหม เวลาฟังธรรมขึ้นมา มันแทงเข้าไปในหัวใจใหม่ มันทำให้เรามีความคิด ความคิดของเรานี้ได้เปลี่ยนแปลงใหม่ ความคิดความเห็นของเรา.. ความคิด นี่การฟังธรรมสิ่งที่ไม่เคยได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ได้ยินได้ฟังทุกวันนี้ตอกย้ำ! ตอกย้ำ! ตอกย้ำ เห็นไหม แก้วความลึกลับสงสัย แก้วความเห็นผิด ถ้าหัวใจมันส่องแล้ว นี่คือการฟังธรรม

นี่เราทำบุญกุศลของเรา เราทำด้วยประเพณีวัฒนธรรม แต่เวลามันทุกข์มันยากขึ้นมา หัวใจมันติดคั้น เห็นไหม มันบอกว่าเราทำแล้ว เราทำสิ่งนี้แล้วไม่เห็นมันได้ประโยชน์สิ่งใดเลย ถ้าเราทำอยู่มันไม่ได้สิ่งใดเลย แล้วถ้าไม่ทำมันจะมีประโยชน์สิ่งนั้นไหม

ฉะนั้นเวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์สมบัตินี้มันเป็นอริยทรัพย์ มันเป็นสิ่งที่มีความค่ามาก แต่เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ชาติปิตุชา.. ความเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง” ความเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง เพราะการเกิดแล้วมันมีการเกิด มีสถานะ มีการรองรับ ทุกอย่างมันรู้รับรู้ผิดชอบไปหมด

เวลาเกิดเป็นมนุษย์.. มนุษย์สมบัตินี้มีค่ามากเลย มีค่ามากเป็นผลของวิญญูะไง เพราะถ้าไม่เกิดเป็นมนุษย์มันไปเกิดเป็นสัตว์ มันต้องเกิดไปตามวิญญูะ มันหมุนไปตามบุญตามกรรมนั้นแหละ แต่เกิดเป็นมนุษย์นี้มีคุณค่ามาก เป็นอริยทรัพย์ แต่ทำไมธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าการเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่งล่ะ

การเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง เพราะการเกิดมาแล้วมันมีสถานะมันเป็นความจริง.. ความจริง เห็นไหม สัจธรรมเป็นความจริง ทุกข์นี้เป็นอริยสัจ ทุกข์นี้เป็นความจริง มันมีของมันตามความเป็นจริง เวลาวิทยาศาสตร์บอกว่าชาวพุทธนี้เป็นทุกข์นิยมา

ไม่ใช่! สัจจะนิยม มันเป็นความจริง “สัจจะ.. อริยสัจจะ”

ถ้าเราไม่เกิดมาเผชิญกับชาติปิตุชา ไม่เผชิญกับชาติความเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง เรา รู้จักทุกข์ใหม่ เรา รู้จักเหตุจักผลใหม่ เพราะเรา รู้จักทุกข์ เรา รู้จักเหตุจักผล เรา ถึงมีการ

กระทำ เราถึงมีสิ่งที่ มันมีทุกข์ได้ มันก็พ้นจากทุกข์ได้ไง คุณะเวลาเราเกิดมา ถ้าคนเกิดมา ร่างกายครบอาการ ๓๒ นี้มีบุญแล้ว มีบุญมากกว่าความปกติ เห็นไหม เรามีร่างกายเป็น มนุษย์ เรามีพลังกำลัง เรามีวิชาชีพเรามีต่างๆ เราทำสิ่งใดได้หมดเลย แต่ถ้าคนเกิดมาไม่ สมประกอบล่ะ เขาก็ต้องทนทุกข์ของเขา เขาต้องแก้ไขของเขา

ธรรมะ.. จิตของเราเนี่ยมันพร้อมอยู่เป็นนิจ ! จิตของเราพร้อมอยู่เป็นนิจ เวลาเกิดมา นี้เพราะมันพร้อมมันถึงได้เกิด มันถึงได้เวียนไป มันไม่สมประกอบของมัน ถ้ามัน สมประกอบของมัน เห็นไหม เราตั้งกำหนดพุทโธ พุทโธเพราะอะไร เพราะเราเชื่องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรามีคำบริกรรมของเรา เรามีจุดยืนของเรา เราจะทำจิตใจ ของเรานี้ให้มันครบกระบวนการ ๓๒ ให้มันมีสติปัญญาของมัน ให้มีความสงบระงับ ของมัน

จิตบกพร้อม ร่างกายบกพร้อมนี้มันก็เป็นทุกข์อย่างหนึ่ง แต่ร่างกายไม่บกพร้อม เห็นไหม ร่างกายเราไม่บกพร้อม ร่างกายเราสมบูรณ์นี้เกิดมาโดยอริยทรัพย์ เกิดมาโดย สัจจะความจริง.. นี้ผลของมันมี ถ้าผลของมันมี ผลของวิภูษะนี้มันต้องมีที่ไปที่ไป

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ทำคุณงาม ความดี เราทำบุญกุศลอยู่เนี่ย เราเสียสละอยู่เนี่ย มันดัดแปลงที่โปรแกรมเลยนะ มันดัดแปลง ที่ความคิดของเรา เห็นไหม เราเสียสละไปเนี่ยมันเป็นอามิส สิ่งต่างๆ มันส่งเสริมขึ้นมา

“ทาน สีล ภาวนา” ทานคือระดับของทาน ระดับของสิ่งที่เราฝึกฝนของเราโดย พื้นฐาน ถ้ามันมีศีลมันเป็นความปกติของใจ เห็นไหม มีศีลเป็นความปกติของใจ ใจมันก็ ไม่แสบส่าย.. กายกรรมทำงานอาบเหงื่อต่างน้ำนี้ทุกข์ยาก มโนกรรมทำงานด้วยหัวใจใจ ทำงานด้วยบริหาร ทำงานด้วยนโยบาย ทำงานด้วยความรับผิดชอบ ยิ่งทุกข์เข้าไปใหญ่ เลย คนอาบเหงื่อต่างน้ำเขาเสร็จแล้วเขานอนสบายใจของเขานะ งานเขาเสร็จแล้ว ใ้ บริหารนะกลับไปแล้วไปนั่งก่ายหน้าผากอยู่ เนี่ยมันไม่จบ

งานของกาย แต่กายกับใจมันเกี่ยวเนื่องกัน คำว่าเกี่ยวเนื่องกัน คนมีจิตแล้วมันถึง จะเคลื่อนไหวได้ ทำงานได้ จิตออกจากร่างก็คือคนตาย ฉะนั้นเวลาทำงานทางบริหาร ทำงานโดยนโยบายทำได้อย่างไรล่ะ.. นี้ทำงานโดยบริหาร เวลาพระเรา เวล่านักปฏิบัติ

เราเห็นไหม เดินจงกรม นั่งสมาธิ ภาวนา นี่มันเอาอะไรเดินล่ะ ก็เอาร่างกายนี้เดิน แต่เอาร่างกายนี้เดินถ้าหัวใจมันไม่เอามันจะเดินไหม ถ้าหัวใจมันไม่เอา

ถ้าหัวใจมันเอานะ.. หัวใจมันเอา เวลาเดินจงกรม เราเดินนี่เราทุกข์เรายากของเรา แต่ถ้าจิตมันทำงานเป็นมันมีความสุขมันมีความรื่นเริงนะ มันจะเข้าแต่ทางจงกรม มันเข้าทางจงกรม มันเพลินกับในทางจงกรมเพราะมันมีงานทำ

คนเราเวลามีงานทำ ทำงานโดยความเพลินเพลินนี่เป็นอย่างหนึ่ง.. คนงานเวลาบังคับให้ทำงานนี่เป็นอย่างหนึ่ง จิตใจเราไม่เป็น มันบังคับให้ทำนี่มันบังคับ แต่ก็ต้องบังคับไป ถ้าไม่บังคับมันจะเป็นไหม แต่พอมันบังคับๆ จนมันเห็นผลไง เห็นไหม คุณีอนาถบิณฑิกเศรษฐีเป็นพระโศดาบันนะ มีเงินทองมหาศาลเลย แต่ลูกชายเป็นมิจฉาปฏิภูณ ลูกชายนี้ต่อต้านพ่อมาตลอดเลย เวลาอนาถบิณฑิกเศรษฐีเขามีปัญญาของเขา เขาจ้างลูกให้ไปวัด ถ้าไปวัดเสร็จแล้วกลับมาให้เอาตั้งค์

จ้างไปวัดเสร็จแล้วกลับมาให้เอาตั้งค์ ทีนี้ก็เพิ่มขึ้นไป เห็นไหม นี่เราภาวนาเป็นและภาวนาไม่เป็น พอเพิ่มขึ้นไปนะ คราวนี้ไปวัดแล้วนะ เขาไปวัดแล้วเขาไปแอบนอนนอนเสร็จแล้วเขากลับ กลับแล้วมาเอาตั้งค์ สุดท้ายอนาถบิณฑิกเศรษฐีเพิ่มข้อต่อรอง ไปวัดคราวนี้ให้ฟังว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดเรื่องอะไรบ้าง แล้วกลับมาให้ตั้งค์เป็นสองเท่า

พอฟังธรรมดาไปฟังพระพุทธรเจ้าพูดอะไร.. คำพูด เห็นไหม ธรรมนั้นมันแทงเข้าไปในหัวใจ พอแทงเข้าหัวใจนะ พอใจมันเปลี่ยนแปลง ใจมันมีการแก้ไข ได้บรรลุธรรมเลยนะ พอบรรลุธรรมกลับไปนะ นี่พอรอง่ายตั้งค์ ร่อย่ายตั้งค์.. วันนี้ลูกชายไม่เข้ามาเอาตั้งค์.. ไม่เข้ามาเอาตั้งค์ อายมาก พ่อก็ถาม “นี่มาเอาตั้งค์สิ มาเอาตั้งค์” เพราะธรรมดาเขาต่อต้านอยู่แล้ว เขาต้องเอาอยู่แล้ว เขาบอกว่าไม่กล้าเอา เพราะพอใจมันเปลี่ยนแปลงนะอายมาก

พ่อเลี้ยงพ่อให้ชีวิตมา พ่อเลี้ยงมา พ่อให้การศึกษามา พ่อดูแลมาทั้งหมดเลย ยิ่งโง่มาก ! ยิ่งโง่กับตัวเอง เห็นไหม จนพ่อให้ไปวัด ก็กลับมาเอาตั้งค์เพราะเห็นแต่ธาตุ เห็นแต่วัตถุ แต่พอใจมันบรรลุธรรมนะ มันซึ่งบุญซึ่งคุณนะ ไม่กล้าเอา อายมาก.. อายมากๆ เห็นไหม เวลาใจมันเปลี่ยนแปลง พอมันเปลี่ยนแปลงแล้วมันจะย้อนกลับไปไง เวลา

จิตใจเราต่อต้าน จิตใจเรามันไม่เอาไหนมันมีความคิดอย่างไร แต่พอจิตใจเราพัฒนาขึ้นมาแล้วนี่เรามีความคิดอย่างไร

เราเห็นเลยว่าก่อนหน้านั้น ตอนที่ยังต่อต้านอยู่ พอว่าสิ่งใดก็ไม่เชื่อ ต้องมีการโต้แย้ง มีการโต้เถียง มีการขัดแย้งไปตลอด แต่เวลาบรรลุนิพพานขึ้นมาแล้ว เห็นใหม่ เห็นมันเหมือนกัน เพราะอนาถบิณฑิกเศรษฐีก็เป็นพระโศคาธิบดี แล้วเวลาอนาถบิณฑิกเศรษฐีนี้ลูกชายก็เป็นพระโศคาธิบดี พอลูกชายเป็นพระโศคาธิบดี ความเห็นมันจะแตกต่างกันใหม่.. นี่ความละเอียดอ่อนนั้น เพราะพ่อก็ทำเพื่อลูกนี้แหละ พ่อก็ทำเพื่อให้ลูกมีหลักมีเกณฑ์ในหัวใจนั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเดินจงกรม นั่งสมาธิ ภาวนา เวลามันต่อต้าน เวลามันขัดแย้ง มันก็เป็นเหมือนลูกชายของอนาถบิณฑิกเศรษฐีนั่นละ แต่ถ้ามันทำขึ้นไปนี่มันเป็นการ.. งานธรรมนะ ภาวนาเป็นมันมีงานทำ คนภาวนานะ ถ้าภาวนาถ้ามีงาน มันเดินจงกรมทั้งวันทั้งคืน ๗ วัน ๗ คืน ๗ ปีนี้มันทำได้ตลอดเลย เพราะภาษาทางโลกว่ามันอยากได้ผลงาน อยากได้ผลประโยชน์มาก มันอยากทำ จะเอาๆ อย่างเดียว แต่จะเอาอย่างเดียวมันก็ต้องมีขมิมาปฏิบัติ ความถูกต้อง.. ถ้าไม่ถูกต้องมันก็ไม่ได้ผล

แต่ไม่ได้ผล.. การฝึก เห็นใหม่ การฝึกในทางที่ถูกในทางที่ผิด มันเป็นตัวอย่าง มันเป็นครูเราทั้งนั้นแหละ ลูกก็มีความรุ่มเย็นเป็นสุข ผิด.. ผิดก็มีความเร่าร้อน มีความขัดแย้ง แล้วใจมันเป็นอย่างไรละ แล้วถูกแล้วผิด นี่จิตใจเราภาวนาแล้วเอาสิ่งนี้มาเป็นคติมาเป็นแบบอย่าง เอามาเป็นประเด็น เอามาเป็นตัวตั้ง แล้วใช้ปัญญาใคร่ครวญ ใคร่ครวญให้เห็นว่าถูกต้องอย่างไร ผิดควรทำอย่างไร แล้วหาความสมดุลของเรา

นี่มีขมิมาปฏิบัติ.. ความสมดุลของจิต มันทำได้สิ ทำไมเราเกิดได้ละ ทำไมเรามีความรู้สึกละ แล้วเวลามันจะพิจารณาเปลี่ยนแปลงไปทำไมทำไมไม่ได้ละ นี่ก็เลสมันก็บอกว่าทำไมไม่ได้ ทำไมไม่ได้ตลอดไป เห็นไหม

นี่พึงธรรมมันสะท้อนหัวใจอย่างนี้ ความพิการของร่างกายมันก็เป็นความทุกข์ของทางโลก ความพิการของจิต แล้วจิตเราพิการอยู่ทุกๆ คน มันพร่องอยู่เป็นนิมิตมันไม่สมบูรณ์หรอก ถ้ามันสมบูรณ์เราจะรับรู้ได้ ถ้าเราสมบูรณ์นะเราจะไม่สงสัยคำสอนของ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลย เราจะไม่สงสัยเรื่องนรก สวรรค์ อเวจี จะไม่สงสัย
สิ่งใดๆ เลย เพราะจิตนี้มันเคยเกิดเคยตายเคยเป็นมาทั้งนั้น

เวลาคนเคยเกิดเคยตาย.. มือเราเคยสกปรก ถ้ามันทำให้สะอาด มือมันต้องสะอาด
จากความสกปรกนั้นใช่ไหม จิตใจที่มันเคยเกิดเคยตาย เคยขี้ขลาด เคยรับเคยรู้มา
เวลาธรรมมันเข้าไปชำระล้าง มันสะอาดบริสุทธิ์หมดละ มันรู้มันเห็นหมด มันจะสงสัย
สิ่งใด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้แล้ว นี่สอนคนตาบอด องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าตาสว่างนะ รู้แจ้งไปทั้งหมดโลกนอกโลกใน แล้วเอามาสั่งสอนเรา เอา
มาบอกเราว่าทำได้อย่างไร ผลของมันจะเป็นอย่างนั้น ทำอย่างนั้นผลของมันจะเป็นอย่าง
นั้น เห็นไหม

“ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” เราก็โต้แย้ง เราก็คัดค้าน แต่ถ้าจิตเราเป็นอย่างนั้นแล้วนะ
มันจะเห็นอันเดียวกัน จะไม่มีโต้แย้งธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเค็ดขาด
! องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะ
ไม่ขัดแย้ง ไม่โต้แย้งกัน ในพระไตรปิฎกก็ไม่ขัดแย้งไม่โต้แย้งกัน

ไม่ขัดแย้งไม่โต้แย้งหมายถึงว่า ทาน สีล ภavana.. นี้มรรคอย่างกลาง มรรคอย่าง
หยาบ มันจะส่งเสริม มันจะต่อเนื่องกันไป คนภavanaจะรู้เลย มรรคหยาบๆ มันเป็น
อย่างไร.. ความคิดความเห็นของสังคม ความเห็นความคิดของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ
ความเห็นความคิดของโสดาบัน ความเห็นความคิดของสกิทาคา ความเห็นความคิดของ
พระอนาคา ความเห็นความคิดของพระอรหันต์ แตกต่างกันหมด !

แตกต่างกันเพราะวุฒิภาวะ ความเป็นใจ จิตมันสูงต่ำอย่างไรมันจะพัฒนาของมัน
ขึ้นไป แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเข้าไปนี้จะรู้จะเห็น จะเหมือนกันหมด ถ้า ! ถ้ามันปฏิบัติ
ได้วุฒิภาวะเท่ากัน แต่ถ้ามันยังไม่เห็นได้เหมือนกัน มันต้องมีความลึกลับสงสัย เหมือนกับ
อนาถบิณฑิกเศรษฐีกับลูกชายเถียงกันมาตลอด แต่เวลาถึงที่สุดแล้ว เห็นไหม ทำไม
ละอายใจ.. ละอายใจ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราปฏิบัติไปแล้วเราจะละอายใจเรา เมื่อก่อนมีความคิดอย่างนี้ เมื่อก่อนมีความเห็นอย่างนี้ เวลาปฏิบัติไปแล้ว มันแตกต่างกับความรู้ความเห็นของเราหมดเลย.. มันแตกต่างกับความทูลีมานะที่เป็นในหัวใจเราหมดเลย ! แล้วมันหมดเพราะอะไร หมดเพราะมัชฌิมาปฏิปทา หมดเพราะมรรคญาณ หมดเพราะสัจจะความจริง หมดเพราะมรรคมันเคลื่อนในหัวใจไง ถ้าปัญญามันเกิด มรรคมันเกิด มันทำลายของมันขึ้นมา

นี่สังขารม ! ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่พุทธศาสนา

เราเป็นชาวพุทธ.. เราเป็นชาวพุทธ เห็นไหม โลกเขาเป็นชาวพุทธที่ทะเบียนบ้านพุทธไว้เพื่อให้มันครบในทะเบียนบ้านว่าเราถือศาสนาใด เราเป็นชาวพุทธ เรามีการกระทำ นี่แล้วยิ่งหลงปู่พื้นท่านพูดไว้ตลอดนะ บอกภาวนาไม่เป็น.. ภาวนาไม่เป็นนี้ท่านบอกว่าเกิดมาหายใจทิ้งเปล่าๆ ลมหายใจปล่อยมันทิ้งไปเปล่าๆ ถ้ามีสติกำหนดลม นั่นล่ะภาวนาเป็นแล้ว แล้วลมหายใจนี้มันคู่กับชีวิต เพราะมีลมหายใจมีออกซิเจนเราถึงมีชีวิต แล้วจะบอกว่านี่ภาวนาก็ไม่ได้ ทำสิ่งใดก็ไม่ได้ แล้วหายใจทิ้งไปเปล่าๆ

ทั้งๆ ที่มีชีวิตนี้ มีชีวิตต้องมีลมหายใจ กำหนดอานาปานสติก็ลมหายใจ แล้วลมหายใจ นี่หายใจเข้าออกทุกวันก็ทิ้งไป ทิ้งไปกับโลก ทิ้งไปเพราะเราดำรงชีวิตเท่านั้น แต่ถ้ามีสติจับมันปัจุบันนี้เป็นประโยชน์ขึ้นมาทันทีเลย มีสติจับลมหายใจเรานี้ละ เพราะลมหายใจนี้มันให้ชีวิตเราอยู่แล้ว แล้วก็สติจับมันเป็นธรรมอีก เป็นธรรมเข้ามา เห็นไหม

โลกกับธรรมอยู่ด้วยกัน แต่คนโง่เขาก็ไม่รู้สิ่งใดเลย แต่คนฉลาดขึ้นมา นี่กำหนดลม กำหนดคำบริกรรม กำหนดต่างๆ ชีวิตมีคุณค่าขึ้นมาเลย.. ชีวิตมีคุณค่าขึ้นมาละ

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

ถ้ามีสติจับลมได้ มีคำบริกรรมได้มันไม่มีความประมาท ถ้ามีความประมาทจับไม่ได้ ถ้ามีความประมาทมันก็โยนชีวิตทิ้งไปแล้ว แต่ถ้ามันมีสติจับลมไว้ได้ ชีวิตนี้เป็นของเราแล้ว เราเอาชีวิตกลับมาเป็นของเรา.. นี่มันมีคุณค่าที่นี้ พุทธศาสนาสอนที่นี้

“อตุตา หิ อตุตโน นาโถ.. ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”

ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา เห็นใหม่ ทำบุญกุศลก็เป็นประโยชน์กับเป็นอามิส เป็นเสบียง เป็นสิ่งที่ให้เกิดฐาน เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดการคิด แล้วถ้าเกิดภาวาขึ้นมา มันจะเป็นการสร้างสมปัญญา พุทโธ พุทโธนี่จะเกิดให้มีปัญญา เขาบอกพุทโธนี่ไม่มีปัญญา แต่คนมีพุทโธนี่มีปัญญา เพราะเวลาพุทโธจิตสงบแล้ว..

คนเรามันเปิดหูเปิดตานี้มันจะเห็น มันจะรู้แจ้งของมัน ถ้าจิตสงบแล้วมันจะกลับมารู้สภาวะความนึกคิด กลับมารู้สภาวะเวรกรรมของเรา กลับมารู้สภาวะความหลงของเรา นี่แล้วปัญญามันเกิด แล้วจะรู้ว่าพุทโธมันมีความมหัศจรรย์อย่างไร เอวัง